N°. 2749 — DE TIJD. — 1856.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG 15 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 Mei.

Dewijl wij de gesplitste school voor 't oogenblik moeten opgeven, omdat zij voor als nog onbereikbaar is, daaruit volgt niet, dat wij de gemengde school goedkeuren. Wij buigen slechts voor de noodzakelijkheid, en behouden de hoop, dat wij in de toekomst, zij het dan ook eerst over eenige jaren, de gezindte-school zullen verkrijgen, die thans niet te bekomen is.

Intusschen, want er moet toch een school zijn, is de gemengde school een onvermijdelijk kwaad, althans voor ons en de regtzinnige Protestanten; middelerwijl zij voor de rationalistische Protestanten de gewenschte school is. De Katholieken en de regtzinnige Protestanten betreuren 't gemis der gelegenheid, om, zoo als 't behoort, de jeugd van jongs af op te voeden in de geloofsleer; de rationalisten daarentegen vinden er de gelegenheid in, om hunne deïstische geloofsleer geldend te maken.

Men ziet daaruit al aanstonds hoe ook in de gemengde school de partijen tegenover elkander staan, en hoe het misbruik maken van de gemengde school, om aan de kinderen eene andere godsdienstige rigting te geven, dan de ouders-zelven belijden, te vreezen is. Er staan Katholieken, orthodoxe Protestanten en liberale Protestanten naast elkander, allen bezorgd voor hunne kinderen, en gelijkelijk vorderende dat niets aan hunne kinderen geleerd worde strijdig met de godsdienst, die zij belijden; en allen hebben gelijk regt om hunne eischen te dien aanzien stiptelijk te doen eerbiedigen. Het gevolg daarvan is, dat regtzinnige en liberale Protestanten den katholieken onderwijzer in 't onderwijs van hunne kinderen wantrouwen; dat de Katholieken en de liberale Protestanten den regtzinnigen protestantschen onderwijzer duchten; en eindelijk dat de Katholieken en de regtzinnige Protestanten den liberalen onderwijzer wantrouwen.

In dien toestand is het blijkbaar dat, zoo ergens, dan zeker in de wet op de gemengde school, *eerlijkheid* eene noodzakelijkheid is. De gemengde school is en moet zijn een neutraal terrein, waar de kinderen van verschillende gezindten elkander ontmoeten, zonder dat zij er iets hooren of zien, wat tegen hunne godsdienst strijdt. De wet moet zorg dragen, dat alles van de gemengde school wordt geweerd, wat regtstreeks aanleiding zou kunnen geven, om dat neutraal terrein te schenden. Is het den katholieken onderwijzer verboden, gelijk den protestantsch-regtzinnigen meester, om òf de leer der Katholieke Kerk, òf de leer van de Dortsche Synode op de gemengde school te verkondigen, eveneens moet het verboden zijn, dat de liberale meester het rationalismus aan de schooljeugd hetzij direkt of indirekt aanprijst. Zulks ligt in den aard der gemengde school en behoeft geen betoog. Het belang van den Staat vordert zulks daarenboven dringend. De gemengde school, als zij een neutraal terrein zal zijn, moet de neutraliteit stiptelijk eerbiedigen. Elke inbreuk, die daarop gemaakt wordt, geeft aanleiding tot het verbreken van den wapenstilstand op het gebied van den Staat. Wil men dat de kerkelijke partijschappen, ten minste op het gebied van den Staat, in vrede leven — en wij wenschen niets liever, — men handhave den vrede op de gemengde school. Geeft de wet aanleiding tot misbruik — het misbruik zal worden gemaakt, want de gelegenheid is verleidelijk. Maar met het misbruik zal aanstonds de klagt naar buiten gaan, en dat neutraal terrein-zelf zal het standpunt worden van een des te bitterder en des te hartstogtelijker kamp, omdat het de toekomst der jeugd betreft in zake van godsdienst, de teederste aangelegenheid, die de gemoederen in beweging kan brengen.

Wij zien dan ook én in de voordragt van wet én in de daaraan toegevoegde memorie van toelichting, én in het voorloopig verslag der Tweede Kamer, dat het doel der wet is, om van de gemengde school alles te verwijderen, wat te kort zou kunnen doen aan de neutraliteit van de gemengde school. Het is uit hoofde van dien, dat men alle onderwijs in de geloofsleer van de gemeengde school uitsluit, het overlatende aan de leeraren der gezindhe den onderwijs te geven, des noods op de school, maar buiten de schooluren; daarom wordt niet toegelaten noch door de Regering, noch door het verslag, dat het woord »christelijk" in de wet plaats neemt: niet omdat het onderwijs onchristelijk zou moeten zijn, maar omdat niemand van het woord »christelijk" misbruik zou kunnen maken, en onder de vaan der christelijkheid zijne geloofsleer aan de kinderen voorhoude. Om geene andere reden ook is het gebruik van den bijbel, waarvan in de wet niet direktelijk spraak is, maar die dan toch door art. 21 naar konsequentie van de gemengde school wordt geweerd, in het voorloopig verslag nadrukkelijk op de gemengde school verboden is genoemd. Men ziet uit dit alles hoe men den wil heeft om art. 21 tot waarheid te maken, dat is, om te zorgen dat de kinderen op de gemengde school niets ontmoeten wat strijdt tegen hun geloof.

Intusschen, wij betwijfelen 't of dit doel in de wet, zoo als zij daar ligt, wel bereikt is. Wij meenen dat men nog eene achterdeur in de wet heeft gemaakt, waardoor in de gemengde school zal worden ingevoerd al wat men voor heeft daar buiten te sluiten. Wij zeggen niet dat men die achterdeur bedoeld heeft; wij getuigen slechts dat wij ze er bespeuren, en verwachten dat er misbruik van zal worden gemaakt. Behalve andere bezwaren van sekondair belang, is dit een hoofdbezwaar, waarop wij meenen de bijzondere aandacht te moeten vestigen. Ziehier wat wij op het oog hebben.

In art. 1 staat te lezen dat het lager onderwijs omvat onder anderen: »de *beginselen der geschiedenis*." En art. 15 zegt, dat de in art. 1 opgenoemde vakken in alle scholen, toegankelijk voor kinderen van verschillende gezindten, moeten worden onderwezen.

Wij hebben ons afgevraagd: Wat zijn *de beginselen* [illegible] dat het onmogelijk te zeggen is. Strikt genomen zou men daarvoor kunnen nemen wat men noemt óf de wijsbegeerte van de geschiedenis, óf de bronnen, waaruit de geschiedenis geput wordt, met de *ars critica*, die deze bronnen bewerkt, of eindelijk het begin der volken, 't welk het begin is hunner geschiedenis. Maar van dat alles kan in het lager onderwijs geen spraak zijn. De uitdrukking is alzoo duister, zij zegt niet wat de wet bedoelt, en men zou niet kunnen beweeren, dat zij zelfs hollandsch is. Zij kan niet blijven staan. De wet toch is om te zeggen wat zij *wil*.

Wat beoogt de wet? In art. 1 heeft zij eene algemeenheid gezegd, wat men in de school het *genus* noemt. Wanneer er spraak is van de soorten (de *species*), krijgt men eenig licht omtrent hetgeen de wet in art. 1 op het oog kan hebben.

In de artt. 37, 38 en 40 wordt beschreven wat gevorderd wordt voor het examen der hulponderwijzers en hulponderwijzeressen en voor het examen des hoofdonderwijzers. Daar worden de vakken, die in art. 1 genoemd worden, eenigszins omschreven. Met betrekking tot de geschiedenis vindt men daar het volgende:

Art. 37. »Bekendheid met de voornaamste gebeurtenissen en personen der vaderlandsche en gewijde geschiedenis."

Art. 38. »Bekendheid met de hoofdgebeurtenissen en daarop betrekking hebbende voorname personen der vaderlandsche en gewijde geschiedenis."

Art. 40. »Vaderlandsche en gewijde geschiedenis in haar verband met algemeene geschiedenis." Dewijl men geen regt kan hebben om een examen af te nemen van kundigheden, die niet behoeven te worden onderwezen, zoo komen wij tot het vermoeden, dat de beginselen der geschiedenis, die in art. 1, als tot het lager onderwijs te behooren, genoemd worden, in den zin der wet beteekenen: de beginselen der algemeene geschiedenis, der gewijde geschiedenis en der vaderlandsche geschiedenis.

In dat noemen der »gewijde" geschiedenis onder de vakken van het lager onderwijs is de achterdeur, waarvan wij boven spraken. De »*gewijde*" geschiedenis toch bevat uit haren aard én de feiten én de dogmatiek. Die gewijde geschiedenis zegt, noemt tevens de geschiedenis der leerstelligen zoowel als der personen. Wij weten nu wel dat de wetgever dat niet kan bedoeld hebben, maar iets anders is het wat de wetgever bedoelt en wat de wet te lezen geeft. De duidelijke letter eener wet kan nooit van haren natuurlijken zin worden vervreemd door de bedoeling van den wetgever, die slechts buiten de wet moet worden gezocht. En dewijl de natuurlijke zin van gewijde geschiedenis tevens meebrengt de geschiedenis der dogmatiek, zoo is de deur geopend tot leerstellig onderwijs, door middel van de geschiedenis, als de wet daarin niet voorziet.

Als wij het geheel der wet nemen in verband met de memorie van toelichting en het voorloopig verslag, dan is het ons duidelijk, dat men niet de geschiedenis der dogmatiek wil, maar alleen de geschiedenis der gebeurtenissen en der personen van de gewijde geschiedenis, voor zoo ver zij behooren tot de algemeene geschiedenis. Daarom ontmoeten wij ook de uitdrukking, dat de gewijde geschiedenis, gelijk de vaderlandsche, een onderdeel is van de algemeene geschiedenis. Die uitdrukking geeft de bedoeling te kennen, maar is onjuist. De »gewijde" geschiedenis is geen onderdeel van de algemeene geschiedenis; zij staat daar naast. Maar de gebeurtenissen en de personen der gewijde geschiedenis, voor zoo ver men ze afscheidt van de geschiedenis der dogmatiek, maken een onderdeel uit van de algemeene geschiedenis. Wil men dus duidelijk zeggen wat men op het oog heeft, dan volstaat men met de uitdrukking van algemeene geschiedenis, die van zelve bevat de geschiedenis der bijbelsche gebeurtenissen en personen, en men ontwijkt het gevaar dat de deur wordt opengemaakt voor de geschiedenis der dogmatiek. Ook daarvan, van de algemeene geschiedenis gelijk van de vaderlandsche, kan misbruik worden gemaakt; maar dan zal ten minste daartoe de wet geen regt geven, gelijk zij schijnt te doen met van gewijde geschiedenis te spreken, die uit haren aard en in haren natuurlijken zin ook bevat de geschiedenis der dogmatiek. De gewijde geschiedenis toch is de geschiedenis der openbaring Gods. En wat is de openbaring anders dan de dogmatiek in verband met de personen en de feiten?

Heeft men het woord »christelijk" in de wet gevaarlijk geacht als aanleiding gevende tot de invoering van de dogmatiek op de gemengde school — meer gevaarlijk nog is het woord »*gewijde*" geschiedenis.

Wil men slechts, en wij erkennen dat zulks alleen schijnt te worden bedoeld, wil men slechts de geschiedenis der bijbelsche personen en gebeurtenissen, voor zoo ver zij behooren tot de algemeene geschiedenis, men spreke dan niet van *gewijde* geschiedenis, maar van *algemeene* geschiedenis; daaronder is van zelf begrepen wat men op het oog heeft.

Verlangt men een ander bewijs hoe gevaarlijk de uitdrukking van *gewijde* geschiedenis in de wet op het lager onderwijs is, men zal het daarin vinden, dat zij aanleiding geeft niet slechts tot eene ongrondwettige, maar zelfs tot eene dwaze vordering. Als het eenmaal is aangenomen, dat de gewijde geschiedenis is een vak van lager onderwijs, dan vindt men daarin een grond, om den bedienaar der godsdienst daarover een examen af te vorderen, alvorens hij in de kerk de gewijde geschiedenis zal mogen behandelen. 't Is ongerijmd, zal men ons antwoorden, en niemand denkt er aan. Wij willen 't toegeven. Maar wij bespreken niet wat men denkt of niet denkt; — wij behandelen wat de wet zegt, en wat er uit afgeleid kan worden. Overigens, al denkt er nu niemand aan; dat kan komen met der tijd. Er hebben vele ongerijmdheden in de wereld plaats. Zwitserland en andere landen leveren ze in overvloed. Dat moet ons behoedzaam doen zijn en zorg doen dragen dat de wet geen vat geve om den Staat te doen ingrijpen op het gebied van de Kerk. En juist deze verregaande konsequentie, die niemand wil, is een bewijs te meer, dat de uitdrukking van gewijde geschiedenis, in de wet op het lager onderwijs, niet op hare plaats is.

Als de wet eerlijk wil zijn, en niet gaan buiten haar doel, zij noeme dan in art. 1 »de algemeene geschiedenis en de vaderlandsche". Daarmeê zal zij én goed hollandsch spreken, én een waarborg geven aan alle gezindten, dat de gemengde school een neutraal terrein moet blijven en niet worden mag een strijdperk van godsdiensttwisten in den Staat.

Onze lezers kennen de redevoering, door lord Palmerston in het parlement gehouden, bij gelegenheid der diskussiën

over het vredestraktaat, en hebben daaruit vernomen hoe de minister, getrouw blijvende aan zijne aloude staatkunde, met een zekere voldoening heeft uitgeweid over het protokol van 8 April, en hieruit aanleiding nam om een scherpe kritiek te leveren over de binnenlandsche aangelegenheden van italiaansche Staten, die met den oorlog en het vredeskongres eigenlijk niets hebben uitstaan, maar waarvan nu eenmaal in het protokol van 8 April melding is gemaakt. De gelegenheid was te schoon om die ongebruikt te laten voorbijgaan. Intusschen zijn er toch ook in het parlement stemmen opgegaan tegen de zucht om zich altijd met vreemde Staten te bemoeijen en in hunne binnenlandsche aangelegenheden tusschen beide te komen.

De heer Sidney Herbert onder anderen beklaagde zich over »dien hartstogt om zich als regter te stellen over de zaken van andere landen, een hartstogt niet minder afkeuringswaard dan de volkswaan, die onze alliantiën alleen afhankelijk zou willen maken van onze sympathiën, gegrondvest op eene overeenkomst van staatkundige instellingen en regeringsvorm." De redenaar hoopte dat die zucht er niet toe leiden zou om de pas herstelde betrekkingen met Oostenrijk weder af te breken, zooals te vreezen was als men voortging met op vijandigen toon onophoudelijk het binnenlandsch bestuur van den Staat aan te vallen.

De heer Bowyer deelde de gevoelens van den vorigen redenaar. »De inzigten van het edel lid," zeide hij, »zijn, wat de tusschenkomst in vreemde Staten betreft, volkomen juist; zijne inzigten zijn die eens staatsmans. Onze toestand als eilanders maakt het ons moeijelijk de vreemde natiën wel te verstaan, en als wij ons in hare zaken mengen, geschiedt dit altijd zonder dat er voor haar eenig goed gevolg en, voor ons eenige eer uit voorkomt."

De Heer Gibson was van hetzelfde gevoelen. Hij zeide onder anderen: »Het is zonderling, de protokollen noodigen ons om in de zaken van Rome en Napels te intervenieëren, terwijl diezelfde dokumenten zeer duidelijk konstateeren dat in Turkije, waar men zou kunnen gelooven dat wij eenig regt van interventie verkregen hebben, alles van den vrijen wil des Sultans moet uitgaan. Men heeft gezegd, sprekende over de napelsche zaken, dat, om de revolutie te bestrijden en de monarchale instellingen te bevestigen niets meer afdoende zou zijn dan den Koning van Napels koncessiën op te dringen, die zijne regering hechter zouden maken, en daarbij gevoegd: »*intervenieëren wij om te beletten dat anderen intervenieëren*". Vergun mij u te zeggen, dat toen ik in Napels en het verdere Italië reisde, mij duidelijk gebleken is dat die landen ons niet zeer dankbaar zijn voor onze tusschenkomst in hunne zaken. Wezenlijk liberale Italianen verklaarden mij ronduit, dat wij hen verraden hadden, en dat zij niets meer vreesden dan dat wij andermaal bij hunne regeringen zouden intervenieëren in naam der vrijheid. Een kruistogt ten gunste der vrijheden van andere volken te ondernemen is eene groote dwaasheid. Als wij ons met onze eigen zaken bezig houden, den zedelijken en fyzieken toestand onzer bevolkingen verbeteren, en daardoor toonen hoeveel onze instellingen vermogen, dan zullen wij meer voor de zaak der vrijheid in het buitenland verrigt hebben, dan de wapenen en de diplomatieke interventie ooit kunnen te weeg brengen."

Eindelijk komt de heer Gladstone aan de beurt. De heer Gladstone is alles, behalve een vriend van de italiaansche regeringen. Den Paus vooral draagt hij geen goed hart toe, en er zijn verscheidene brochures van zijne hand, waarin hij in den vorm van brieven den toestand van Italië met de zwartste kleuren afschildert en de gebreken in het bestuur van het schier-eiland sterk overdrijft. Juist om die reden is het te belangrijker om zijn oordeel te vernemen over het protokol van 8 April. Wij laten daarom den hoofdinhoud van zijn redevoering volgen.

»Onze aandacht wordt," zoo zegt de heer Gladstone, »zoo dringend op het vraagstuk gevestigd door de wijze waarop de protokollen van het kongres ons dat aanbiedt, dat wij wel gedwongen zijn om ons met de grootste naauwkeurigheid uit te drukken, zoo wij ons niet verantwoordelijk — ik zou bijna zeggen medepligtig — willen bekennen met hetgeen gebeurd is, en vereenigen met de plannen, die een onderwerp van zoo groot belang betreffen. Met mijn edelen vriend, de vertegenwoordiger van Wilts (De heer Herbert) twijfel ik zeer aan het nut van hetgeen men ondernomen heeft.

»Het is iets ongehoords, iets geheel nieuws op een vredeskongres dat de officieele konferentiën zich met zulke zaken bezig houden. Wat toch is de toestand der mogendheden, die niet op het kongres vertegenwoordigd zijn? Hunne aangelegenheden, de betrekkingen tusschen den souverein en de onderdanen, de staat van hunne wetgeving worden besproken; en dat alles door personen, die zich voor gansch andere zaken hebben vereenigd en die daarom geheel in de onmogelijkheid zijn de noodige inlichtingen te bezitten om hun, waarover zij spreken, regt te laten wedervaren. Verder wenschte ik te weten, welke kracht de in de protokollen uitgedrukte wenschen hebben. Zijn zij verbindend als de overeenkomsten van het traktaat? Neen, zonder twijfel. Maar wat zijn ze dan? Men zal mij misschien antwoorden, dokumenten van zeker gewigt. Maar in dat geval kunnen zij, aan wie zij toelagchen, ze als hulptroepen hunner staatkunde in het veld roepen en zij aan wie ze mishagen, kunnen ze zoo veel ze willen over het hoofd zien. Is dit zoo, dan vrees ik dat deze dokumenten veel verwarring in het internationale regt veroorzaken zullen; en de in het protokol uitgedrukte politiek, wel verre van den staatkundigen gezigteinder op te helderen, zal dien integendeel door stormen benevelen."

Men ziet het, er zijn zelfs in het engelsche parlement velen, die met de staatkunde van lord Palmerston weinig ingenomen zijn, en zelfs al zijn zij aan Italië vijandig, niet veel ophebben met het protokol van 8 April.

Men zal zich nog herinneren de zaak van den koopvaardijkapitein Butin, die wegens de daarbij plaats gehad hebbende feiten, de aandacht zeer tot zich heeft getrokken.

De reederij, *de Commercie Compagnie* te Middelburg had namelijk in 1851 gemelden Butin het bevel toevertrouwd over het barkschip, genaamd *de Commercie Compagnie* van Middelburg; het schip kwam ten behoorlijken tijde aan te Calcutta, waar het moest worden bevracht, doch sedert werd van schip of kapitein niets meer vernomen tot in 1854. Het schijnt, dat intusschen de nederlandsche bemanning aldaar eigendunkelijk werd vervangen door inlanders, en het schip de chineesche wateren is gaan bevaren, tot dat het aan de reederij eerst in 1854 gelukte, door middel van onzen konzul te Havana, het schip, toen het aldaar het anker uitwierp, aan te houden, en kapitein Butin daarvan te verwijderen. Na zijne aankomst hier te lande, werd hij door het openbaar ministerie ten korrektioneele vervolgd; het schijnt echter, dat de noodige bewijzen voor de aanklagt wegens opligting ontbraken en er volgde vrijspraak.

Intusschen achtte de Commercie Compagnie, in het belang van den handel, zich verpligt, om van hare zijde niet stil te zitten, en dagvaardde genoemden kapitein tot het afleggen van rekening en verantwoording.

Hierop werd geantwoord, dat men geene rekening kon doen, omdat de Commercie Compagnie zich van de boeken zoude meester gemaakt hebben en werd gekonkludeerd, om dat feit door getuigen te mogen bewijzen. Van hare zijde beweerde de Commercie Compagnie, dat zij geene boeken in haar bezit had en konkludeerde tot ontzegging van het gevraagde getuigen verhoor, aangezien in allen gevalle, het doen van rekening niet afhankelijk is van het hebben van boeken of scheepsjournalen. Het prov. geregtshof in Zeeland vereenigde zich met dat betoog en wees het verzoek tot getuigen-verhoor af.

Hangende dat geding kwamen eenige goederen, aan den gezagvoerder toebehoorende, te Middelburg aan. De Commercie Compagnie liet daarop beslag leggen en konkludeerde tot van waardeverklaring van dat beslag, alsmede dat deze zaak zou worden gevoegd bij die tot rekening en verantwoording, insgelijks hangende bij de arrondissements regtbank te Middelburg.

Die laatste konklusie werd betwist omdat geen verzoek tot voeging zou mogen worden gedaan door eenen eischer en daarenboven betreffende zaken, hangende voor het zelfde regterlijk kollegie. Ook dit beweren werd door het hof in Zeeland niet gedeeld.

Kapitein Butin kwam daarop van beide arresten in kassatie, en werd bijgestaan daar de advokaten mrs. A. en A. A. de Pinto, terwijl mr. D. van Eck optrad voor de Commercie Compagnie. De hooge raad heeft zich echter in beide zaken vereenigd met de gronden, bijgebragt door den advokaat der Commercie Compagnie en bij arresten van 25 April en 9 Mei jl., beide voorzieningen in kassatie verworpen met veroordeeling van den eischer in de kosten.

De te Haarlem gevestigde vereeniging van den stedelijken boekhandel, onder den naam van *Lourens Janszoon Coster*, heeft, op voorstel van den heer A. C. Kruseman, besloten, ter gelegenheid der onthulling van het standbeeld van Coster op 16 Julij e. k., eene *algemeene typografische tentoonstelling*, namens de vereeniging, te dier stede te houden. Van stadswege is een geschikt lokaal ter harer beschikking gesteld en de hoofdkommissie tot regeling der aanstaande feestviering heeft een gedeelte van de som, welke door het gemeentebestuur voor de feestviering is bestemd, tot bestrijding der noodzakelijke uitgaven ter dienste der kommissie voor de tentoonstelling afgezonderd. Dezer dagen heeft de kommissie eene algemeene cirkulaire verzonden aan allen, die, met het typografische vak in verband staande, meer dan anderen in de gelegenheid moeten worden geacht om bijdragen voor die tentoonstelling te leveren.

In die cirkulaire wordt het tweeledige doel, hetwelk de kommissie zich voorstelt, uiteengezet. In de eerste plaats wenscht zij, ter verkrijging van een historisch overzigt, al zulke drukproeven (incunabelen) uit den vroegsten tijd, welke getuigen van het drukken door Coster en zijne onmiddellijke navolgers hier te lande, te verzamelen. Aan deze proeven zouden zich de meest uitstekende voortbrengselen van lateren tijd, als voorbeelden van ontwikkeling, kunnen aansluiten. Aan het einde dezer reeks kan gevonden worden eene verzameling van vaderlandsche drukproeven van den tegenwoordigen tijd.

In de tweede plaats stelt de kommissie, ter bereiking van een meer praktiesch oogmerk, de tentoonstelling open voor de inzending van typografische werktuigen, materialen en van alles wat tot het fabriekmatige der boekdrukkerij in haren geheelen omvang behoort.

De kommissie drukt in de cirkularire den wensch en verwachting uit, dat zij door allen in ons vaderland, die het hunne kunnen bijbrengen tot verwezenlijking van het voorgestelde plan, zal worden ondersteund, opdat de tentoonstelling eene waardige plaats moge beslaan onder de feiten der aanstaande gedenkdagen. (*Amst. Cour.*)

Gisteren avond ten 11 ure is er brand op het spiegelplein ontstaan, door het onvoorzigtig omgaan met licht op eene vliering waar krullen lagen; de zolder en eene kamer is daarbij nagenoeg geheel uitgebrand, ten 1 ure was de brand door de werking van 3 spuiten gebluscht.

Naar men verneemt, is door den heer G. More, parijsch ingezeten, koncessie bij het nederl. gouvernement aangevraagd tot het aanleggen van een spoorweg van het Nieuwediep naar Amsterdam, in verbinding met den Rijnspoorweg. (*Stoompost*)

Z. M. heeft benoemd tot ridders der orde van den Ned. Leeuw J. C. Exssell en W. Hester; voorts mr. L. N. graaf van Randwijck vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van ridder-grootkruis der Guelphenorde, hem door den Koning van Hannover geschonken; alsmede goedgekeurd de benoeming van J. P. Uitenhage de Mist, burgem. van Heerewaarden, tot sekretaris dier gemeente.

'sGRAVENHAGE, 13 Mei. H. M. de Koningin heeft heden morgen eene wandeling op de kermis gemaakt en eenige aankoopen aan kramen gedaan.

— H. M. de Koningin, benevens HH. KK. HH. de Prinsen en Prinsessen Hendrik en Frederik en Z. D. H. de Hertog van Saxen Weimar, hebben gisteren Scheveningen bezocht.

ROTTERDAM, 13 Mei. De arrondissements-regtbank alhier heeft heden uitspraak gedaan in de zaak van D. B. Adrian, en den bekl. bij een zeer uitgebreid vonnis niet schuldig verklaard aan hoon of laster tegen den sekretaris-generaal van het departement van Justitie; maar hem schuldig verklaard aan eenvoudige beleediging, en hem te dier zake veroordeeld in eene geldboete van *f* 100. Men verneemt dat de veroordeelde van dat vonnis zal komen in hooger beroep.

— De spoortrein der Holl. ijzeren spoorweg-maatschappij, gisteren avond ten 8 ure uit Amsterdam vertrokken, is eerst 1½ ure heden nacht alhier aangekomen. Het grootste oponthoud heeft tusschen Delft en Schiedam plaats gehad. Uitgelokt door het fraaije weder was het getal menschen, die naar 's Gravenhage en Scheveningen heen en terug trokken, verbazend groot, waaraan dan ook bovengenoemd oponthoud is te wijten.

BEEMSTER, 12 Mei. Op grond van het koninklijk besluit van het jaar 1828, waarbij aan Hoofd Ingelanden van de Beemster, toegezegd wordt, dat het rijk allen schaden, welke door het graven van het Noord-Holl. kanaal aan den Beemsterdijk wordt toegebragt, guarandeert, is, naar men verneemt, dezer dagen door het dijks kollegie van de Beemster een request aan Z. M. den Koning ingezonden houdende verzoek, 1°. dat er geene meerdere koncessiën aan stoombooten mogen worden verleend tot het bevaren van het N. H. kanaal, uithoofde der nadeelen, welke daardoor aan den Beemsterdijk worden toegebragt; en 2°., dat de Beemsterdijk, welke langs het N. H. kanaal loopt, van wege het rijk moge worden hersteld.

NOORDWIJK, 10 Mei. De publieke veiling van de bloembollen, die in dit dorp vele drukte veroorzaakt, is weder afgeloopen. Dit jaar heeft die verkooping ongeveer *f* 120,000 opgebragt, zijnde nagenoeg *f* 40,000 *meer* dan in het vorige jaar. Opmerkelijk is die meerdere opbrengst; want de hoeveelheid maakte een gering verschil uit met het vorige jaar. Jaar op jaar neemt de verzending van bloembollen toe, niet alleen naar verschillende deelen van dit werelddeel, maar ook naar Noord-Amerika. (*H.*)

UILECOTEN, 12 Mei. Sedert verscheidene jaren had alhier op den eersten Pinksterdag eene bedevaart plaats door inwoners van Wagenberg, Zevenbergen enz. Zulks in strijd zijnde (aldus het *Handelsblad*) met de wet op de kerkgenootschappen, waren tot voorkoming van dit feit de benoodigde Marechaussées, aan wier hoofd de 1ste luitenant van dat wapen uit Breda, benevens de heer substituut-officier alhier tegenwoordig en heeft gemelde begankenis alsnu niet plaats gehad onder uiterlijk vertoon van vaandels als anderzins. (*H.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 Mei. De beurs had tot hiertoe weinig

belang gesteld in het protokol van 8 April, wat de belgische pers betreft. Men zeide algemeen, dat het belgische gouvernement zich zou haasten aan den door graaf Walewski uitgesproken wensch te voldoen. De aangekondigde interpellatie en het doen den heer Orts in de Kamer der Vertegenwoordigers van België gesprokene, heeft slechts weinige lieden in het optimistiesch vertrouwen doen wankelen, waarin zij berustten. Doch Vrijdag toen men bekend werd met den in België heerschenden geest, ontstond er eensklaps eene daling in de effekten, ten gevolge van aanzienlijke verkoopen. De debatten in de engelsche kamers zijn ook niet van een aard om de ongerustheid te doen verdwijnen ontstaan door het lakoniesch antwoord van het belgiesch gouvernement en zijne houding. Spottend zeggen dan ook reeds de pessimisten tot de optimisten: Na het Oosten, het Westen!

— In dit oogenblik is het traktaat van 15 April aan de orde en dat bijna van 30 Maart vergeten. Sommigen beweeren zelfs, dat dit laatste gedeeltelijk zou vernietigd zijn door de afzonderlijke konventie, zoo geheimzinnig veertien dagen later, tusschen Frankrijk, Engeland en Oostenrijk gesloten. 't Is wat ver gezocht, maar evenwel niet te ontkennen, dat de laatste konventie een ernstig feit is en zeer verklaarbaar waarom Rusland en Pruissen zich eenigzins gekrenkt toonen, uithoofde der onwetendheid, waarin men beiden omtrent het sluiten er van gelaten heeft.

Volgens de engelsche dagbladen, zouden de Keizer van Frankrijk en de Koningin van Engeland de verklaringen voorkomen hebben, die Rusland en Pruissen voornemens zijn te Parijs en Londen te vragen. De *Times* verzekert, dat generaal Edgar Ney, die naar Petersburg is vertrokken met het antwoord van den Keizer der Franschen op de bekendmaking der troonsbeklimming van Alexander II, een autografischen brief van Napoleon III voor den Tzar medebrengt, die in het breede de redenen moet behelzen, waarom Frankrijk, Engeland en Oostenrijk het traktaat van 15 April gesloten hebben. Het vertrek van generaal Grey, ook met een autografischen brief van Koningin Viktoria gezonden, naar St. Petersburg, veroorlooft te vermoeden dat die brief dezelfde verklaringen behelst.

Tot nu toe weet men niet of het fransche en het engelsche gouvernement voornemens zijn ook aan Pruissen verklaringen te geven; maar de mogendheid, die te midden dier diplomatieke bedrijven, de zonderlingste figuur maakt, is zekerlijk Oostenrijk.

Van den eenen kant teekent het heimelijk met Frankrijk en Engeland het traktaat van 15 April, dat een overblijfsel van wantrouwen jegens Rusland en ook een weinig wantrouwen jegens Pruissen schijnt te doen blijken ten aanzien der oostersche quæstie; en te gelijkertijd doet het in Duitschland pogingen, die het gevolg schijnen te zijn van gebrek aan vertrouwen in Engeland en ook in Frankrijk, althans wat de italiaansche quæstie betreft. Zoodat Oostenrijk, bij slot van rekening, een weinig de gansche wereld schijnt te wantrouwen en tegelijkertijd zich innig met allen schijnt te willen vereenigen, behalve echter met Rusland, voor welke mogendheid de laatste gebeurtenissen het blijkbaar koel maken.

Krachtens deze beschouwing strekt zich de solidariteit van verdediging tusschen de bondstaten alleen uit tot de eigentlijke germaansche landen; Oostenrijk daarentegen zou dit ook uit willen strekken tot zijne hongaarsche, slavonische, italiaansche en andere bezittingen. maar hieromtrent wil Pruissen niet toegeven, en naar men verzekert zijn de openingen van Oostenrijk met weinig graagte te Parijs ontvangen.

— De *Opinione* van Turijn bevat eindelijk het zoo dikwijls besproken *memorandum* van graaf de Cavour, dat niet aan het kongres aangeboden, maar enkel aan de engelsche en fransche gevolmagtigden, onder den vorm van een verbale nota, is medegedeeld. De engelsche vertegenwoordiger gaf er zijne volkomen adhæsie aan, de fransche daarentegen, het is de heer de Cavour-zelf die het erkent, nam het *memorandum* slechts aan onder het grootst mogelijk voorbehoud. Dit *memorandum* stelt voor, om den Kerkelijken Staat voor het grootste gedeelte te sekularizeeren, dat wil zeggen, de geestelijke voorregten af te schaffen, het bestuur enkel aan leeken over te laten en het *Code Napoléon*, dus bijgevolg het burgelijk huwelijk, de vrijheid van godsdienst enz., in te voeren. Maar daar graaf de Cavour echter inziet, dat de afschaffing van het kanonieke regt en de uitsluiting der geestelijkheid van de burgerlijke ambten niet wel mogelijk zijn in een Staat, wiens souverein-zelf het hoofd der geestelijkheid en de opperste bewaarder der H. Kanons is, stelt hij als middel van schikking voor, om den Kerkelijken Staat in tweeën te verdeelen. De eene helft, de grootste natuurlijk, zou gesekularizeerd worden, terwijl de andere, om toch den Paus niet geheel en al op zij te zetten, aan dat hatelijk geestelijk bewind zou worden overgelaten, waaruit alle rampen voortkomen. De Paus, die zelf niet meenen zal in zijne Staten zulk eene omkeering in het leven te roepen, moet daartoe met geweld door de groote mogendheden gedwongen worden, altijd volgens den heer de Cavour.

Nog hebben de sardinische gevolmagtigden, na het sluiten van den vrede, in den vorm van een nota, een protest tegen Oostenrijk doen toekomen aan de heeren Walewski en Clarendon, dat niets minder bevat dan een voortdurende oorlogsverklaring tegen Oostenrijk. Nogtans is graaf de Cavour voorzigtig genoeg geweest, om van het spreekgestoelte der wetgevende vergadering te Turijn de verklaring af te leggen, dat het oogenblik nog niet daar was om het zwaard uit de scheede te trekken, maar dat daarvoor een meer gunstige gelegenheid moest worden afgewacht.

— Zooals men weet heeft de *Constitutionnel* een brief uit Weenen medegedeeld, waarin het berigt voorkomt, dat Frankrijk en Oostenrijk gezamenlijk een memorandum aan het pauselijk gouvernement zouden aanbieden over staatkundige hervormingen in zijne Staten; de *Morning-Post* wil nu weten dat de beide Regeringen het reeds een zijn over den tekst van dat dokument.

— Mgr. Sacconi, nuntius van den H. Stoel, heeft eene langdurige konferentie met graaf Walewski over de italiaansche zaken en voornamelijk over die van den Kerkelijken Staat gehouden, met het doel om de kritiek tegen te spreken, die in de engelsche en piemonteesche parlementen tegen de pauselijke administratie is opgegaan. Het valt ligtelijk te begrijpen, dat dit een feit van eenig belang is. De legaat des H. Vaders, die de toekomende maand te Parijs komen moet, zal er mede belast zijn den Keizer de denkwijze van Pius IX over te brengen wegens de taal in het kongres gehouden en de door de engelsche en sardinische ministers gehouden redevoeringen. Brieven van engelsche staatslieden aan hunne vrienden in Italië doen zien, dat lord Palmerston voornemens moet zijn in Italië onlusten aan te stoken, die Frankrijk dwingen zullen tusschen beide te treden. Men zegt dat Engeland de dynastie van Murat te Napels vestigen, maar daarvoor Sicilië in ruil ontvangen wil.

— Men leest in een korrespondentie uit Rome, door de *Gazette de Lyon* medegedeeld: »Ten overstaan der plaats gehad hebbende gebeurtenissen, die een ernstig karakter schijnen te zullen aannemen, kunnen de koningen en vorsten van het zuidelijk en midden gedeelte van het schiereiland, geen vreedzame toeschouwers van de piemonteesche bewegingen blijven. Als men lieden mag gelooven die goed onderrigt schijnen, dan zou er spoedig te Rome een kongres van italiaansche vorsten gehouden worden. Het doel er van is gemakkelijk te raden. Het invoeren van moeijelijke maar noodzakelijke hervormingen, het volgen van een regtvaardige, maar krachtige, waardige politiek, tegenover eene mogendheid die slechts handelt onder den indruk van Engeland, dit schijnt het doel van dat kongres te zullen zijn. Men gelooft dat Frankrijk en Oostenrijk er zullen worden vertegenwoordigd door hunne ambassadeurs bij den H. Stoel.

— Het vonnis, waarbij de graaf van Chambord de helft van zijn inkomsten verliest, heeft een smartelijken indruk gemaakt, daar nu vele personen, die een pensioen van den graaf ontvingen, tot den bedelstaf zullen gebragt worden. De weldadigheid der oude koninklijke familie is groot en algemeen.

— De koning van Wurtemberg verlaat heden Parijs, na gisteren eene voorstelling van spaansche dansers in den schouwburg des *Variétés* te hebben bijgewoond.

— Er worden pleizier-treinen georganizeerd naar St.-Petersburg tot den prijs van 125 franken de reis van Parijs naar de russische hoofdstad.

— Men verneemt dat het zonderling denkbeeld bestaat om eene maatschappij te vormen, met een kapitaal van 10 millioen franken, alleen met het doel om in de omstreken van Parijs een water-spel op te rigten, geheel bestemd en gewijd aan het vertoonen van spiegelgevechten te water, en voorts aan allerhande zout- en zoetwater scènes en dramas.

— Terwijl de militaire opstand te Plymouth gelukkig ten onder is gebragt, verneemt men nu dat te Malta hevige ongeregeldheden uitgebroken zijn. De worsteling zou drie dagen geduurd hebben en de oproerlingen moeten zich in een fort geblokkeerd hebben dat nu door de kanonnen der vloot beschoten wordt. Men zou generaal Pennefather die dat station kommandeert een spoedige onderwerping hoopt.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 10 Mei. Men leest in de *Augsb. Zeit.* dat het Jezuiëten-kollegie te Freinsberg de regten heeft verkregen, welke de Staats-lyceën genieten betreffende de examina. 't Is het eerste kollegie dier orde die deze vergunning heeft ontvangen. Het schijnt dat het gouvernement voornemens is een zeker getal scholen voor het middelbaar onderwijs in de handen der Jezuiëten te stellen, voornamelijk in de oostelijke provinciën van de monarchie. Te Weenen telt de orde bereids vele etablissementen en naar men zegt heeft zij, ten koste van deze stad een fraai eigendom te Kaltenleutgeven nabij Weenen verkregen, om er een lyceum voor den adel te vestigen.

— De beijersche Kamer heeft het budget voor oorlog verworpen, de voorkeur gevende aan een ontwerp van de kommissie, dat een toepassing van 1½ millioen onleverde. Men vreest een konflikt en eene interventie van den bondsdag, daar de minister van Oorlog verklaard heeft dat die redaktie onbestaanbaar was met de nieuwe militaire organizatie van den Bond.

BERLIJN, 10 Mei. De prins van Ligne, zich van Brussel naar St. Petersburg begevende met eene buitengewone zending belast, is alhier aangekomen.

— Van Athene heeft men berigt ontvangen dat Z. M. de Koning van Griekenland den 24 Junij zijne rezidentie zal verlaten en regtstreeks naar Carlsbad vertrekken om er de baden te nemen. Vervolgens zal Z. M. zich te Leopoldsbron met Z. M. Koning Lodewijk en de Keizerin-moeder vereenigen en van daar naar Munch reizen.

— Uit Kopenhagen wordt gemeld, dat de motie van den heer Monrad, waarbij hij verzocht dat een kommissie zou worden benoemd tot onderzoek van zijn voorstel, betreffende eene herziening der konstitutie, met 36 tegen 26 stemmen is verworpen. Tengevolge daarvan heeft de heer Monrad zijne motie ingetrokken.

— Het hertogdom Nassau heeft kerkelijke geschillen te vrezen. Het geldt ook hier eene quæstie van prerogatief. De Bisschop van Limburg wil voor zijn diocees een administratief bulletin uitvaardigen zonder voorkennis der Regering; de laatste betwist hem daartoe het regt.

STADSNIEUWS.

In de 229ste Staats-Loterij zijn in de 4e Klasse bij de 2e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 16846 *f* 25000, N°. 13455 *f* 5000, N°. 12679, 14719, 16930, 1913 en 12288 ieder *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 14 Mei.

BEVALLEN (8 Mei): S. de Vries, geb. van Praag, 2 Z.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		10 MEI 4½ u.	gebl.	13 MEI 4½ u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à 2½ pCt.		63	63	$63\frac{1}{16}$	$63\frac{1}{16}$
Dito Dito	3	$75\frac{1}{8}$	$74\frac{15}{16}$	$75\frac{1}{8}$	$75\frac{1}{8}$
Dito Dito	4	$93\frac{5}{8}$	$93\frac{5}{8}$	$93\frac{7}{8}$	$93\frac{15}{16}$
O. I. Leening 1844	4	$93\frac{7}{16}$	$93\frac{5}{8}$	$93\frac{1}{2}$	
Amortis. Syndik.	3½		89		
Handel-Maatschappij	4½	$129\frac{1}{8}$	$129\frac{1}{4}$		
Aand. Rijn-Spoorw.	4½				
» Holl. Spoorw.-M.					
Obligatiën	4½				
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank					
België	2½				
Dito bij *Rothschild*	2½	$51\frac{5}{8}$	$51\frac{1}{4}$		
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	$24\frac{15}{16}$	$24\frac{5}{8}$	$24\frac{5}{8}$	$24\frac{3}{4}$
Dito	3	$44\frac{1}{2}$	$44\frac{1}{2}$		
Dito Binnenl. à 6/m.	3	40	$39\frac{15}{16}$	40	40
Coupon-Bewijzen			$5\frac{5}{8}$		
Amortisable Schuld			$7\frac{5}{16}$		
Portugal, te Londen	3	45	$44\frac{7}{8}$	45	
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	$102\frac{1}{4}$	$102\frac{5}{8}$	$102\frac{5}{8}$	$102\frac{5}{8}$
Dito Dito 1828 en 1829	5	$101\frac{1}{4}$			
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	$89\frac{1}{4}$	$89\frac{1}{4}$		
Dito	4½		$92\frac{5}{8}$	$92\frac{5}{8}$	$92\frac{5}{8}$
Dito bij *Hope*	4		$81\frac{5}{8}$		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	4		81		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Certifikaten te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6	$60\frac{5}{8}$			
Certifikaten van dito	6	$62\frac{1}{2}$	$62\frac{1}{2}$	$62\frac{3}{4}$	$62\frac{3}{4}$
Polen, Certifikaten	4				
Dito Aand. met Lot. fl. 500		$154\frac{1}{2}$	154	$154\frac{1}{2}$	
Oostenrijk, Metalliek	5	$79\frac{5}{16}$	$79\frac{5}{16}$	$79\frac{1}{4}$	
Dito Nationale	5	$80\frac{1}{16}$	$79\frac{15}{16}$	$80\frac{5}{16}$	80
Dito Nieuwe 1847	2½	$40\frac{7}{16}$	$40\frac{1}{2}$	$40\frac{3}{4}$	
Dito 1851 en 1852	2½	$40\frac{7}{16}$	$40\frac{1}{2}$	$40\frac{5}{8}$	
Dito Nieuwe	5	$84\frac{1}{4}$	$84\frac{1}{4}$	$84\frac{5}{8}$	$84\frac{1}{2}$
Dito 1854	5	$84\frac{5}{8}$	$84\frac{1}{2}$	$84\frac{1}{2}$	$84\frac{1}{2}$
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854					
Pruiss. Aand. 1854	3½				
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Ong.					
Napels, Cert. *Lan. en Bouwer*	5				
Sardinië	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	3				
Louisiana bij *Hope*	5				
Braziliën	5		[illegible]		
Dito 1843	4½				
Mexiko	3	$21\frac{1}{2}$	$21\frac{7}{8}$	$22\frac{1}{16}$	
Dito Onbepaalde	3	$21\frac{1}{2}$	$21\frac{15}{16}$	$22\frac{1}{16}$	
Peru	4½				
Grenada, à £ 100	2½	$17\frac{1}{8}$	17	$17\frac{1}{16}$	
Dito Uitgestelde			$7\frac{1}{16}$	[illegible]	
Ecuador, à £ 100					
Venezuela, à £ 100	4½		$28\frac{1}{8}$	$28\frac{3}{8}$	$28\frac{3}{4}$
Dito Uitgestelde	1½				
Grieken, te Londen	5		$4\frac{1}{16}$		

N. 5 pc. Stiegl. $90\frac{1}{4}$, ½; O. $89\frac{3}{4}$, 90; Gren. onb. 17, $\frac{1}{16}$; Ven. onb. $28\frac{1}{4}$; Grieken onb. $4\frac{1}{16}$; O. B. A. *f* 1303, 1305; O. Cred. *f* 275, 277; Sp. 85, 88; B. Sp. 53, 56, 54.

Binnenl. fondsen waren heden bij vrij levendigen handel prijshoudend. De overige buitenl. fondsen een weinig aangenamer, voornamentlijk de mexik., waarvan voor engelsche rekening tot verhoogde koers van de markt genomen werd. In Credit Sp. Aktiën was levendigen handel tot verhoogde koers.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt., Prolongatie 4½ pCt., Diskonto 4 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55⅝	Livorno	2/m	f 39⅛
»	zigt	» 56 7/16	Napels	»	» 85
Bordeaux	2/m.	» 55⅝	Petersburg	»	» 1.79
»	zigt	» 55⅞	Weenen	6 w.	» 34⅛
Madrid	3/m.	» 243	Augsburg	»	» 35⅛
Cadix	»	» 243	Frankfort	»	» 98½
Seville	»	» 242	Hamburg	2/m.	» 34 15/16
Bilbao	»	» 242	»	zigt	» 35 7/16
Lissabon	»	» 41½	Londen	2/m.	» 11,75
Porto	»	» 41½	»	zigt	» 11,87½
Genua	2/m.	» 45¾	Rotterdam		» ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 13 Mei. Belg. leen. 2½ pc. 55, Obligatiën 3 pc. 74⅜; id. 4½ pc. 97; Spanje 1—3 pc. 24⅝; Binnenl. 3 pc. 40⅝; Romeinen 5 pc. 79⅞; Oostenrijk Met. 5 pc. 83⅜; id. Nat. 5 pc. —.

PARIJS, 13 Mei. Fransche 4½ pc. —.—; 3 pc. 73.30; 3 pc. Spanje 41; id. 1¼ pc 25; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 91½.

MADRID, 8 Mei. 3 pc. Schuld 41.45; id. 1¼ pc. 25.05

LONDEN, 13 Mei. Cons. 93½; Spanje buit. 3 pc. 44½; id. 1½ pc. 24⅝; Comité-Bew. 5½; Pass. 7⅛; Rusl 5 pc. 104½; id. 4½ pc. 94⅝; Holl. 4 pc. 93; id. 2½ pc. 63¼; Sard. 5 pc. 94; Braz. 99; Peru 4½ pc. 77; Gren. uitg. 7; id. werk. 18; Mexiko 3 pc. 22⅝; Portugal 4 pc. 45; Ecuador 4½; Grieken (blaauwe) —; Turkije —; Wissel op Amst. —.—.

WEENEN, 13 Mei. Met. 5 pc. 84½; id. 4½ pc. 75; Bank-Aktiën 1125; Credit Anst. 380; Wissel op Londen 10.02, Amst. ——; Parijs 119¼; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 13 Mei. 3½ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland 105⅞; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 22⅝; Parijs 80⅛; Amst. 143½; Weenen —; Petersburg 105⅛.

HAMBURG, 13 Mei. Spanje 1¼ pc. 37⅛; id. 3 pc. 23¼; Rusl. 5 pc. 100¼; 3 pc. Mexikanen 13; 5 pc. Sardinië —; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—; Weenen —.—.

FRANKFORT, 13 Mei. 5 pc. Met. 82¼; 1 pc. Spanje binnenl. 24 15/16; id. 3 pc. 39⅞; Wissel op Londen 3/m. ——; Parijs —, Weenen —; Amsterdam —.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metallisk	f 29,05	a —	Pruissische	f 34½	a —
Napelsche	—,—	„ —	Spaansche	—,—	„ —
Div. in £St.	11,80	„ —	Hamb. Russ.	35⅝	„ —
Eng. Russen	11,80	„ —	Russ. in Z. R.	36⅛	„ —
Fransche	55⅞	„ —	Pools. in „	36⅛	„ —
Belgische	55⅞	„ —	„ „ Fl.	27	„ —

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à f 10 per Stuk	f 9,85	a 9,95
Oude Gerande Dukaten	» 5,55	» 5,65
Wigtige Souvereinen	» 11,90	» 12,—
» Pistolen	» 9,60	» 9,70
Stukken van 20 Francs	» 9,40	» 9,50

Baren Goud en Specien à f 1442,60 per Ned. ℔ fijn 11½ à 12 pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	f 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,33	» 2,36
Brabandsche Kroonen	» 2,65	» 2,70
Fransche	» 2,70	» 2,75
Pruissische Daalders	» 1,74	» 1,77
Zilver 1000 à 980	f —,—	à —,—
» 900 » 700	» 104,20	» 104,70

HOLL. IJZEREN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1856.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz	Totale Opbrengst.
In Januarij	67,374	f 55,927,70	f 17,171,49½	f 73,099,19½
Februarij	65,882	» 55,169,10	» 12,042,44½	» 67,211,54½
Maart	78,743	» 68,772,70	» 14,075,01	» 82,847,71
April	78,750	» 68,790,25	» 15,215,60½	» 84,005,85½
Totaal	290,749	f 248,659,75	f 58,504,55½	f 307,164,30½

NEDERL. RIJN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1855.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz.	Totale Opbrenst.
Mei	48,153	f 57,107,92½	f 13,370.60	f 70,478,52½
Junij	52,105.	» 64,212,27½	» 13,007,86	» 77 220,13½
Julij	71,738	» 89,777,75	» 13,754,47	» 103,532,22
Augustus	88,633	» 120,830,99½	» 16,369,43	» 137,200,42½
September	69,998	» 93,838,07½	» 15,965,15	» 109,803,22½
Oktober	56,751	» 72,003,80	» 18,704,13	» 90,707,93
November	45,468	» 57,518,85	» 20,797,71	» 78,316,56
December	44,197	» 54,555,92½	» 27,951,02	» 82,506,94½
Jan. 1856	44,998	» 53,156,17½	» 24,144 96	» 77,301,13½
Februarij	45,819	» 53,492,70	» 15,775,79	» 69,268,49
Maart	59,339	» 71,928,60	» 19,468,60½	» 91,397,20½
April	58,199	» 70,625,05	» 23,586,67	» 94,238,72
Totaal	685,428	f 859,075,12	f 222,896,39½	f 1,081,971,51½

De opbrengst over het dienstjaar, geëindigd 30 April 1855, was f 750,067,59.

De heeren Hope en C°., Ketwich en Voombergh en wed. W. Borski hebben bekend gemaakt, dat de coupons der 4 pCts. Russische Certifikaten, 1e, 2e en 4e Leening, in zilver, van hunne administratie, verschenen 1/13 Februarij 1856, van heden af zullen worden betaald ten kantore van de Associatie-Cassa, met f 18.26.

Het algemeen kantoor van administratie alhier, onder direktie van Stadnitski en van Heukelom c. s., heeft bekend gemaakt, dat de coupons van door hetzelve uitgegevene certifikaten van Russische Fondsen, verschenen 1° Jan. 1856, van heden af zullen worden betaald ten kantore van de Ontvang- en Betaalkas, als van 6 pCt. in assignatiën groot Rs. 30 met f 15,66, en van 6 pCt. in zilver, groot Rs. 15, met f 27.40.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 13 Mei.

Te Rotterdam zijn afgedaan: 855 bn. zwarte Java Peper ex *William Fredrick* en *Stad Schiedam* a 26½ c. en ca. 8000 bn. Java Rijst ex *William Fredrick* a f 6⅝, en alhier ca. 8000 bn. Java Rijst ex *Schoon Verbond* a f 6¾.

GRAANMARKT.

Poolsche Tarwe in een doen; roode wat hooger; 127 ℔ o. witb. Poolsche f 580, 585 129 ℔ dito f 595; 126 ℔ dito f 565; 128 ℔ o. en n. b. dito f 530, 535; 115 ℔ n. b. dito f 355, 360; 129 ℔ Nassaudietsche f 425; 123 ℔ Vriessche f 392; 130 ℔ n. Geldersche f 416.

Rogge iets hooger met redelijken handel; 120 ℔ fijne Zweedsche f 290; 120 ℔ o. Pruissische f 310; 123 ℔ Amerikaansche f 310; 115, 117, 119 ℔ n. Inlandsche f 272, f 282, 290.

Garst f 8 hooger; 112 ℔ jar. Deensche f 325; 100 ℔ Vriess. Zomer f 175.

Haver zonder handel.

Boekweit f 3 hooger; 124 ℔ Amersfoorder f 291; 123 ℔ Nijkerker f 278; 119, 120 ℔ Holsteins. f 259, 262; 118 ℔ Eyder f 250.

Op 9 vaten Olie in Sept., Oct. en Nov. ek. 69½ ℒ. *Raapolie* op 6/w. f 46¼; Vliegend f 45; 1°. Sept. f 39; Oct., Nov. en Dec. f 41¼, 39, 8¾ *Lijnolie* op 6/w. f 33¼; Vliegend f 32½; 1°. Sept., Oct., Nov. en Dec. f 31. *Hennepolie* op 6/w. f 47½; Vliegend f 46.

ANTWERPEN, 13 Mei. *Granen.* Tarwe blijft veel vraag genieten, zoo voor Export als voor het Binnenland. Sedert gisteren is veel omgegaan, a f 16 voor Alicante f 18¼ a ⅜ voor Zeeuwsche, f 17 voor Rijnlandsche f 18, voor Oostzee f 18, voor blanke Friesche, en f 14½ voor harde Spaansche; voor de laatste soort blijft kooplust a f 14½ per 80 kilo Rogge trok minder de aandacht, doch prijzen souteneeren zich. Am. f 11 a ⅛ en inl f 11 per 80 k°. *Gerst* vast. Amer. Meel, eenige honderd vaatjes.

Van *Rijst* zijn verkocht ca 1200 bn. Patna voor Export en ca. 1000 bn. gepeld Rangoon.

Van *Tabak* 25 bn. Havana.

Van *Cacao* 150 bn. Marignan.

Van *Verfhout* ca. 10000 k°. St. Domingo en Laguna.

LONDON, 12 Mei. *Graanmarkt.* Van Inl. Tarwe werd er veel aangevoerd en ging tot Maandag's prijzen af. In vreemde dito is weinig gedaan en was de vraag matig, prijzen onveranderd. Van Haver was weinig ter markt Versch Meel meer gevraagd en met volle prijzen betaald. Gerst 1 s. gedaald. Erwten weinig gevraagd en onveranderd.

Talk vast op de volgende noteeringen. P. Y. C. in loco 46 s. a 46 s. 3 d.; op Mei en Junij 45 s. 9 d.; op Oct. en Dec. 45 s. 9 d. a 46 s.

RIGA, 26 April/8 Mei. *Hennip.* Het gebrek aan kwal. en ook de behoefte om te realiseren hebben den verkoop van eenige partijen in loco ten gevolge gehad a B. 85 voor ord. en 90 voor fijn Net, B° 90 voor Marine 80 voor uitschot en B° voor 75 voor pass; sedert is er meer levendigheid ontstaan en betaald men B° 93 voor Marine Net en 89 voor Riga Net.

Hennipzaad is a 36 rs. per beikowits [illegible] waartoe kooplust is [illegible]

Talk [illegible] verkoopers.

Rogge [illegible] 117/118 ℔ rs. z. 109½, 115/116 ℔ rs. 107½ a 106.

Vracht voor Amsterdam a 6¼ per voet gewone Amst., Balken naar Groningen 33 c. per oude Amst. voet.

Koers op Londen 37⅝.

ZANTE, 3 Mei. Binnen kort zal het bloeijen der *Krenten* beginnen. Ongelukkig is de ziekte nog niet verdwenen en doet zich weder gevoelen. Al onze hoop vestigt zich thans op het zwavelstof dat verleden jaar veel goeds uitgewerkt, daar waar het regelmatig is toegepast.

Koers op Londen 52 d.

NEW-YORK, 29 April. *Katoen* ⅛ ct. hooger. In alle havens zijn 3 140.000 bn. ontvangen. Deze week 73000 bn. ontvangen. Te New-Orleans is de markt geanimeerd; middling 11¼ c

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 13 Mei. Franken, Janna Adriana, Suriname.

UITGEZEILD:

TEXEL, 13 Mei. Gruppelaar, Hillechiena, Napels, is op de reede teruggekomen.

Advertentiën.

(2098) ONDERTROUWD:

P. J. A. BOONEKAMP, Secretaris van Soeterwoude, met C. VAN DEN HEUVEL.

VLAARDINGEN, 7 Mei 1856.

Familie, vrienden en bekenden, gelieven deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

(2122) Op eene **R. C. Kostschool** in Gelderland, waar grondig Onderwijs gegeven wordt in de Fransche taal, bestaat gelegenheid ter plaatsing van **3 jonge heeren.** Het kostgeld is f 150 per jaar, met inbegrip van de boeken en den wasch. Brieven *franco* onder de letters E. V. bij den Uitgever dezer Courant. (2122)

BROODBAKKERIJ TE HUUR.

Door vertrek naar elders wordt voor een zeer matigen prijs te huur aangeboden: een zeer goed **HUIS**, met **Koorn-, Bull- en Houtzolders**, enz., waarin sedert onheugelijke jaren met goed succes eene **Broodbakkerij** is uitgeoefend en nog wordt gecontinueerd; staande en gelegen op een der beste gedeelten der stad Culenborg. Nadere informatiën bij den Heer N. BELVILLE te Culenborg. Brieven *franco.* (2123)

Het MAGAZIJN van

GEBROEDERS LURASCO,

Hofleveranciers,

is **tijdelijk** verplaatst van de Kalverstraat naar de Doelenstraat, B 70.

AMSTERDAM, 13 Mei 1856. (2115)

(2121) J. J. ARKESTEYN EN ZOON, Boekhandelaren te 's Hertogenbosch, hebben uitgegeven:

Overwegingen voor alle dagen des jaars, door Mgr. R. Chalonner, Bisschop van Debra en Vic. Ap; opgedragen aan Z. D. H. Mgr. Joannes van Hooydonck, Bisschop van Breda. Tweede Deel, uit het Engelsch; Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs f 0.50.

Vroeger werd door hen uitgegeven:

De maand Van Maria voor de jeugd. Een geschenk ter bevordering van deugd en godsvrucht. Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs . . . . f 0.15.

☞ Bovenstaande zijn mede verkrijgbaar bij onzen Hoofd-Correspondent de Heer J. S. de Haas te Amsterdam, en verder bij alle soliede Boekhandelaren.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN is van de pers gekomen: DE TWEEDE DRUK VAN

DEN VIERDEN BRIEF

VAN

EENEN ROOMSCH KATHOLIJKEN LEEK,

OVER DE

DE ROOMSCH KATHOLIJKE KERK

EN

DE HERVORMING,

NAAR AANLEIDING VAN DE GESCHRIFTEN

VAN

Dr. CAPADOSE, A. FRENTROP,

Prof. J. C. H. MURÉ EN Dr. J. C. ZAALBERG.

INHOUD:

Geloofs-bronnen. Het Nieuwe Verbond.

Prijs 20 Cents.

De Levens van Gods Lieve Heiligen,

VOOR ELKEN DAG VAN HET JAAR,

BENEVENS

Oefeningen, Gebeden en enkele Hymnen,

begonnen door (nu Zaliger)

H. J. C. VAN NOUHUYS;

voortgezet door

P. J. HESSEVELD, Pr.,

met vier platen van ED. DUJARDIN, Derde Deel.

Voor de Inteekenaren 50 Cts.

Bij het verschijnen van het vierde en laatste deel wordt de prijs voor het geheele werk . . . f 2.50.

wordt met succes gedebiteerd:

DE GODVRUCHTIGE DIENSTMAAGD,

OF

Dagelijksche Oefeningen in al hare werken,

benevens gewigtige waarschuwingen aangaande de pligten van knechten en dienstmaagden. Zeer dienstig voor alle Christenen. Prijs 10 Cents.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.